

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PART POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: esütörtökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyleti tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETE GH PÁL

LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyilt-tér so. a 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és klóring 10,489. szám

Rendületlenül.

Irta: **Buza Barna** orsz. képviselő.

A hónapok óta vergődő keresves válság szeszélyesen váltakozó jelenségei sokakból megint azt a régi sóhajt csalták ki, hogy ime megint pusztít a magyarság évezredes átka, a visszavonás és pártoskodás. Mert sok minden körülmény olyan szint adott a helyzetnek, mintha az ország vezető pártja és többsége, a függetlenségi párt épen ezekben a nehéz napokban, amikor a súlyos küzdelmek a legszorosabb összetartást tennék szükségessé, belső viszályok és egyenlenségek között vergődnek és mintha ez a párt, amelyre most már a leg-súlyosabb, de talán a nemzetre nézve legértékesebb hivatás vár, épen érvényesülésének küszöbén indulna a felbomlás, a megsemmisülés felé.

Minden jó magyar embernek öröme a való tények ezeket a sötét látszatokat teljesen megcáfolták és szétfoszlatták. Most már tisztán láthatja mindenki, aki gondolkozni tud, de akinek gondolkozását a zavaros ujsághírek is összezavarták, tisztán láthatja nem ujsághíradások kombinációjából, hanem a letagadhatatlan tényekből, hogy igenis a függetlenségi párt egységesen és rendületlenül áll programja mellett és hiven követi ennek a programnak érvényesülésén dolgozó vezérét. Láthatja mindenki, akinek tisztán látását nem tették még tönkre a rosszindulatu célzatos gyanúsítások és rágalmak, hogy nem a függetlenségi pártban volt a lényeges ellentét és viszály, hanem hogy voltak sokan a függetlenségi párton kívül, akik mindent elkövettek, hogy zavart támasszanak a többségi pártban, mivel hogy nagyon vágytak az így támadt zavarosban halászatni. Ilyenfajta elemek dirigálták azt a hetek óta tartó sajtóhajsztát, amelynek célja volt folytonos makacs hazudozásokkal, rágal-makkal és gyanúsításokkal egymás ellen uszítani a függetlenségi párt tagjait és éket verni a párt és a vezér közzé.

Gonosz munkájuknak volt is némi eredménye, mert sok helyütt sikerült nekik a közönség gondolkozását teljesen össze-zavarni, úgy hogy ma a hazugságok szédítő tömkelegében csak igen kevesen tudják megérezni a tiszta igazságot és sikerült nekik perfid aknamunkájukkal bizonyos feszültséget támasz-

tani magában a pártban s különösen a párttagok nagyrésze és a vezér között. Hogy milyen mesterségesen készített s menyire minden ok, és alap nélküli volt ez a feszültség, azt fényesen bebizonyította a függetlenségi párt szerdai értekezlete és különösen az értekezlet után a pártkörben lefolyt tárgyalás.

Minthogy a hajnali ködöt szétoszlatják a felkelő nap sugarai, úgy oszlatta el a félreértések és mondván csinált ellentétek mesterséges ködét a vezér és párttagok személyes érintkezésének meleg és világító sugara. Nemcsak az elmék értették meg újra egymást, hanem egymásra találtak és a régi szeretettel és egymással dobbantak össze a szívek; megbizonyosodott, hogy lehetnek árnyalati különbségek a függetlenségi párton belül, hisz egy ilyen nagy pártnál egészen természetes dolog is, hanem minden árnyalat felolvad a vezér iránt való egységes érzésben, amely nemcsak a bizalomnak és ragaszkodásnak, de mindenek felett az őszinte szeretetnek érzése is.

Nem sikerült tehát a függetlenségi párt külső jóakaróinak megbontani a párt egységét és megszüntetni azt a domináló és Magyarország egész jövőjére elhatározó erejű tény, hogy a magyar képviselőház abszolút többsége a függetlenségi párt. Nem sikerült elhítenni Kossuth-tal, hogy a párt egy része az ő személye ellen tör és nem sikerült elhítenni a függetlenségi párttal, hogy Kossuth hajlandó a párt programját és különösen az önálló bankot elejteni, mert a pozitív tények mind a két irányban az ellenkezőt igazolták. Tény, hogy a függetlenségi párt egységesen kitart vezéré mellett s tény, hogy Kossuth s az egész függetlenségi párt rendületlenül ragaszkodik az önálló bank programjához. Ha pedig ez így van, akkor a küzdelem nem végződhet másképp, mint a függetlenségi párt kormányra-jutásával és az önálló bank diadalával.

Azok az ujságok, amelyek eddig a magyar sajtóban példátlan perfidiával és rosszhiszeműséggel vezették a függetlenségi párt szétrobbantására indított hajsztát, bizonyára tovább fognak hazudni ezután is. Tovább fogják hirdetni, hogy a függetlenségi pártban aknamunka folyik Kossuth ellen, tovább fogják ámitani az országot azzal, hogy Kossuth haj-

landó lenne az önálló bank eljöttével is megegyezni. De hogy ezek után találnának még az országban épelméjű embert, aki hitelt ad ezeknek a gonosz célzatu hazug híreszteléseknek, azt alig hiszem.

Hagyjanak fel azok az ujságok és az ő sugalmazóik az aknamunkával, mert világosan láthatják immár, hogy annak sikere semmiképp sem lehet.

A magyar hazafias közönség pedig fogadja és várja az eseményeket avval a megnyugvással, hogy minden belső és külső, nyilt és titkos támadással szemben az egységes függetlenségi többség élén, Kossuth Lajos fiával, rendületlenül áll őrt a nemzet jogai és érdekei mellett.

POLITIKA.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Válasz a siri lakóknak.

A függetlenségi párt egyhangulag visszautasította Lukács László javaslatait. Lukács indokolatlan optimizmust vállalkozott arra, hogy egedmények nélkül engedékenységre bírja a függetlenségi pártot. Titokban reménykedett abban, hogy a pártot néhány odavetett miniszteri tárcával, ha majd elszédítik, segítő társul használhatják fel arra, hogy az ó-szabadelvűeket ismét feltámasz-szák halottaikból. Az optimizmusa jogosulatlan volt. A reménykedése pedig — enyhe szóval — hiu. A függetlenségi párt nem kapacitálható, ha nem honorálják álláspontját és nem ugrasztható bele semmiféle ilyen feltámasztási kísérletekbe. Még gondoltnak is perverz, hogy a függetlenségi párt álljon oda az életelixerrel és felrzza siri álmából a szabadelvűeket, azt a pártot, amelytől elvi tekintetben mérhetetlen ür válsasztja el, a mellyel mindig heves harcban állott és amely mindig az ő tönkretételére törekedett. Az egész terv halvaszületett idea volt és a rövidlátó, gyanus tendenciájú felkinálásra, méltó válasz volt a függetlenségi párt teljesen egyértelmű elutasítása.

Béke vagy harc.

Ezután a rövid intermezzo után, amelynek a komolysága igen kétséges, újból ott állunk az előtt a kihelyezett, elére állított kérdés előtt: béke lesz, vagy harc? Vagy honorálják a függetlenségi párt álláspontját, vagy megpróbálkoznak az alkotmányellenes harci kísérletezésekkel. Vagy jön a függetlenségi kormány, vagy — Héderváry. Tertium non datur.

Tessék választani!

Aki higgadtan mérlegeli ezt a két eshetőséget, az kénytelen csodál-

kozni azon, hogy mi is van ezen mérlegelni való. Héderváry hozza a harcot, a belső válságot, az ország romlására, a monarchia meggyengülését, a dinasztia tekintélyének, súlyának megingását. A függetlenségi kormány hozza a békét, az alkotmányos rendet, az egyetértést a korona és a nemzet között, az ország fejlődését, virágzását, haladását, a monarchia megerősödését. Tessék választani; melyik ut szolgálja inkább a nemzet, a monarchia, a korona érdekét.

Darabont legénykedés.

És tisztában kell lenni azzal is, hogy itt minden erőszak hiu próbálkozás, meddő vállalkozás marad, a végén mégis csak a függetlenségi párt álláspontja kell, hogy győzelmet arasson, a kampf-miniszteriumok átmenetileg legénykedhetnek, de a megoldásnak csak egyetlen módja van: a függetlenségi párt kizárólagos kormányra jutása.

Céltalan fáradozás.

Vannak körök — úgy látszik — ahol sehogysem akarnak belenyugodni abba, hogy a függetlenségi elvek annyira tért foglaltak. Nem akarják elhinni azt, hogy a szabadelvűeknek már nálunk beakonyodott és itt csak egy pártnak van jövője és létjogosultsága, a függetlenségi pártnak. Vissza akarnak idézni minden áron az életbe — sőt még a függetlenségeket is fel akarnak használni ennek érdekében — az ó-szabadelvűeket. Céltalan fáradozás. Jöjjön már egyszer mindenki tudatára annak, hogy Magyarországon a függetlenségi párt az ur, nélküle és ellene semmit sem lehet elérni, de vele, általa hatalmas virágzáshoz lehet juttatni az országot.

Függetlenségi eredmények.

A függetlenségi párt a koalíciós kormányzás három éve alatt bebizonyította, hogy bővelkedik guvernementális eredményekben is és tud nemcsak opponálni, hanem alkotni, teremteni, dolgozni is. A függetlenségi párt e három év alatt — azt hisszük — teljes mértékben rászolgált a korona bizalmára és a legkorrektebbül állta meg helyét a kormány mellett, teljesítette vállalt kötelezettségeit. Miért huzódoznak mégis tőle, miért bizalmatlankodnak vele szemben? És ha a parlamentarizmus nagy alapelveit vesszük, micsoda jogon utasítják vissza a nemzet többségét képviselő pártot, micsoda címen akarják elfojtani a nemzet törekvéseit?

Mindnyájunk érdeke.

A józan belátás azt követeli, hogy a függetlenségi pártot bízzák meg a kormányzással. Az alkotmányosság is ezt parancsolja. A nemzet érdeke, a monarchia érdeke, a dinasztia érdeke egyképen kívánják ezt. És aki nem akarja a nemzetet harcba ker-

getni, nem akarja a belső válság minden rémét felidézni, nem akarja nemzetnek, monarchiának, királynak meggyengülését, leromlását, annak nem lehet ez elől kitérnie.

A nemzet sorakozása.

Fontolják meg ezeket jól azok, a kik a függetlenségi pártot el akarják utasítani. Ha harcot akarnak, ám legyen harc. De ebben a harcban a kudarcot csak ők vállalhatják. A nemzet nem riad vissza a küzdelemtől. Volt már részünk benne, nem futamodunk meg gyáván, ha most újra ránk akarják szabadítani. Sőt bizalommal, hittel várjuk a küzdelmet. Ez a harc egy táborba fogja tömöríteni megint a magyar parlamenti pártokat és oda sorakoztatja a függetlenségi párt oldala mellé, impozáns táborba a többieket is.

Elszánt küzdelem.

Hát jöjjön a harc. Elvállik, ki huzza a rövidebbet. A függetlenségi párt elszánt és rendíthetetlen, egységes és hatalmas. Megtörni, legázolni nem fogja senki és semmi. De el fogja söpörni ellenségeit és diadalmasan fogja kivívni a maga igazát!

Panasz a tiszti főügyész nyugdíjazása ellen.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának folyó évi június 24-én megtartott közgyűlésén tudvalevőleg Dr. Valentsik Ferenc vármegyei tiszti főügyészt nyugalmába helyezték. Nyugdíját — a nyugdíjválasztmány elutasító határozatával szemben — évi 2520 koronában megállapították. Ez ellen most — mint értesülünk Jánosi Gyula és Dr. Gyarmathy Dezső bizottsági tagok a közigazgatási bírósághoz intézett panaszszal éltek. Együttal pedig — miután vagyoni jogi ügyről is van szó és a törvény által ily esetben előírt névszerinti szavazás mellőztetett — a belügyminiszteriumhoz szintén felebbezték a határozat ellen.

A panasz így szól:

„Minden állami vagy törvényhatósági tisztviselő jogosan követelheti, hogy nyugalmába helyeztessék az esetben, hogy ha a törvényben, vagy a szabályrendeletben megállapított feltételek beállottak.

Dr. Valentsik Ferenc ama kérelméhez, melyet nyugalmába helyezése végett beterjesztett, két orvosi vényt mellékel, melyet egy brassói és egy budapesti orvos állított ki, a melyek szem és gyomor baj ellen állítottak ki s a melyekből, valamint saját tapasztalatából Dr. Lengyel József vármegyei tiszti főorvos azt állapította meg, hogy Dr. Valentsik Ferenc vármegyei tiszti főügyész szem- és gyomor bajban szenved, a mely két betegség muló és gyógyítható lévén, nyugalmába helyezésre alapul nem szolgálhat.

Ezen kívül hivatkozott Dr. Valentsik Ferenc még egy orvosi bizonyítványra, melyet Dr. Lengyel József 1908. évben állított ki, melynek alapján Dr. Valentsik Ferenc tiszti főügyész 1908. évben három hónapi szabadságot kért és nyert, s a melynek lejártá után hivatalát ismét elfoglalhatta, és a mint a közgyűlésen elhangzott beszédekéből megértettem, mindaddig, míg Solymossy Endre országgyűlési képviselő meg nem halt, teljes egészségben betöltötte, — a midőn azonban Solymossy Endre országgyűlési képviselő meghalt, azonnal fellépett országgyűlési képviselőjelöltnek, s mindjárt utólréte a has- és szemfájás — dacára annak, hogy Dr. Lengyel József tiszti főorvos eme has- és szemfájást nem találta oly

mérvűnek, melynek alapján Dr. Valentsik Ferenc tiszti főügyész a megyei szabályrendelettel fogva jogosult volna nyugalmába helyezetését követelni.

Miután Dr. Valentsik Ferenc állított betegsége csak muló baj, az a kérdés merül fel, hogy eme baj nem orvosolható-e a vármegye megterhelte nélkül?

Dr. Valentsik Ferenc, a ki együttal gyakorló magán ügyvéd, miut vármegyei tiszti főügyésznek 11 évi ténykedését figyelemmel kísérni alkalmam volt, s ezen idő alatt a vármegye ügyein kívül, a következő nagyobb munkákat bonyolította le:

1. 1898. május vagy június havában átvette Márton János székelyudvarhelyi ügyvédnek — a ki elméjében a következtében a nagyszabedben téboljdába került, a hol rövid idő alatt meghalt — nagyon is keresett irodáját, a melynek pereit lejártatta.

2. Nem sokára, talán 1899. vagy 1900. évben kapott egy csődöt, a melyt lejártatott.

3. 1901. vagy 1902. évben a székelyudvarhelyi Székelyegyleti első takarékpénztár csödbe jutott. Kezdetben a csödrálmánynak elnöke, később tömeggondnok lett, a melyt szintén 2-3 év alatt lebonyolított.

A ki ismeri a viszonyokat, igen jól tudja, hogy mily óriási tevékenységet fejtett ki Dr. Valentsik Ferenc megyei tiszti főügyész a Székelyegyleti első takarékpénztár csödtömegeinek lebonyolítása körül, a mi különben megállapítható abból, hogy mint tömeggondnoknak megállapított munkadíja felment hir szerint 60—70000 koronára.

A Klein testvérek és Klein Zsigmond bpesti cégnek jogi tanácsosa lett, a mely tisztelet a jelenben is betölti.

5. A marosvásárhelyi Argár takarékpénztár székelyudvarhelyi fiókjának jogi tanácsosa és

6. hir szerint a szentegyházsoláhfalusi takarékpénztárnak is jogtanácsosa lett. Mindezekhez hozzájárul, hogy igen keresett ügyvédi irodája volt és van jelenben is, a mi igen természetes, mert mindaddig, amíg a többi ügyvédek csak lassan és véletlenül ismerkednek meg a jogkereső felekkel, addig a vármegyei tiszti főügyész, mint vármegyei hivatalnok, minden községben ismeretes.

Eme rengeteg magánmunkának a teljesítése nem csoda, ha a vármegyei tiszti főügyésznek has- és szemfájást idézett elő, mert hiszen a legerősebb szervezet is az okatlan munka alatt elkopik, megerőtlenedik.

Már most, miután tudjuk, hogy Dr. Valentsik Ferenc megyei tiszti főügyész has- és szemfájást mi idézte elő, továbbá miután Dr. Lengyel József véleménye szerint e betegség gyógyítható, az a kérdés merül fel, hogy okvetlenül szükséges-e Dr. Valentsik Ferenc megyei tiszti főügyész nyugalmába helyezése?

Kétségtelen, hogy Dr. Valentsik Ferenc megyei tiszti főügyész egészségét nem a vármegye munkája rongálta meg, mert hiszen e munka oly csekély időt igényel, hanem előidézte a magán ügyvédkedés és ama körülmény, hogy ebből is igen sokat akart egyszerre meggazdagodni, következésképp ha az ok megszüntetettik, az okozat magától megszűnik, a mi igen könnyen elérhető az által, hogy ha Udvarhelyvármegye ügyrendjének 48. §-a, mely szerint a tiszti főügyész magánügyvédi gyakorlatot folytathat, egyszerűen hatályon kívül helyeztetik, mely esetben Dr. Valentsik Ferenc megyei tiszti főügyész tevékenysége tényleg arra szorítkozik, mire a vármegye megválasztotta s én megvágyok győződve, hogy az esetben has- és szemfájása rövid idő alatt megszűnik.

A Dr. Lengyel József által kiállított bizonyítványban előterjesztett véleménynyel szemben tehát semmi esetre sem indokolt a törvényható-

sági közgyűlésnek határozata, melynél fogva Dr. Valentsik Ferenc tiszti főügyésznek, a ki jelenben legfeljebb 36 éves, a szabályrendelet világos intézkedése ellen, nyugalmába helyezetését elrendelte és pedig annal kevésbé, a midőn köztudomásu, hogy a has- és szemfájás oly hirtelen azért lepte meg a 36 éves fiatal embert, hogy országgyűlési képviselő lehessen. De mindenestre indokolt az, hogy Dr. Valentsik Ferenc megyei tiszti főügyész egypár hónapra szabadságot nyerjen, mely alatt a törvényhatósági bizottság, a megyei ügyrend 48. §-át hatályon kívül helyezze s annak utána kísérletet tegyen még Dr. Valentsik Ferenc megyei tiszti főügyészszel, s ha annak utána bebizonyul, hogy baja komoly s ezt az orvos szakértő kifejezetten bizonyítja is, akkor Isten neki meglehet terhelni a megyei lakosságot pótdóval, hogy Dr. Valentsik Ferenc megyei tiszti főügyész nyugdíját is fedezhesse. De addig semmiesetre sem.

Ezeknél fogva mély tisztelettel esedezem a nagyméltósága közigazgatási bírósághoz, kegyeskedjék Udvarhelyvármegye tekintetes törvényhatósági bizottságának 1909. június 24-én megtartott közgyűlésén 407. sz. a. hozott ama határozatát, mely szerint Dr. Valentsik Ferenc vármegyei tiszti főügyész 1909. évi július 1-től kezdve nyugalmába helyezte és évi nyugdíját 2520 koronában megállapította, megsemmisíteni, s Dr. Valentsik Ferenc megyei tiszti főügyészt nyugdíjazás iránti kérelmével elutasítani.

Ezekben ismertettük a panaszt anélkül, hogy pro vagy kontra véleményt kívánánk fűzni hozzá, mint olyan ügyhöz, mely a közérdekbe vág ugyan, de még felsőbb hatósági elintézés előtt áll. Másfelől pedig egy köztisztviselő érdekeit érinti, aki — köz elismerés szerint — állását pontosan betöltötte. Sehogy sem tartjuk tehát illetékesnek magunkat, a törvény helyes magyarázására hivatott fórumok végzése, ítélete előtt, bárminő bírálatot mondani.

A törvényhatósági bizottság többségének határozata ellen panaszoló bizottsági tagokat, — feltételezzük — bizonyára a közérdek szolgálata hívta akcióba. Most már a közigazgatási bíróságon, esetleg a belügyminiszteren van a sor, hogy kiderítse: igazságos, méltányos, törvényes és helyes alapon történt-e a vármegyei tiszti főügyész nyugalmába helyezése, vagy nem?

Ami pedig a panasznak azt a részét illeti, hogy a tiszti főügyész állás a magán ügyvédi gyakorlattól j ö v ö r e függetlenítessék, azt a magunk részéről is jelenleg aktuálisnak, igen helyesnek és kívánatosnak tartanók.

Ez van olyan jövedelmező állás, hogy a magánügyvédkedés nélkül is bárkinek tisztességes megélhetést biztosítson. Másrészt pedig az állás tekintélye, annak pontos és feltétlenül pártatlan betöltése követeli, hogy abba egész munkakört felölelő egyén választassék.

Nem vagyunk barátjai az összpontosító, mindent magához kaparó és egykézbe juttató politikának. A mai megélhetési viszonyok is ellene szólnak az ilyen állapotoknak. Egy embernek mindent nem lehet oda adni, mert az nem igazság, annál kevésbé lehet méltányosság.

Ezekhez hasonló állapot több oldalról tapasztalható és mindenütt elkeseredést, méltó megbotránkozást hoz felszínre. De majd erről más

alkalommal mondjuk el nézeteinket. Idején valónak tartottuk most, a tiszti főügyészi állás betöltése előtt, rámutatni e visszas helyzetre, azon reményben, hogy Sebesi János dr. alispán a szabályrendelet megfelelő módosítása iránt, sürgős javaslatot fog a bizottság elé terjeszteni.

Legujabb.

Az országgyűlés összehívása.

A horvát képviselők 22 aláírással összehívták a képviselőházat, amelyen a Novoszelo Mátyáson, — letartóztatása által esett sérelemért akarnak szót emelni. A Ház f. hó 5-én ül össze.

Lukács kihallgatása.

Lukács László homo regius, a függetlenségi párt elutasító határozatával Bécsbe utazott. Kihallgatáson volt a királynál és további intézkedésig az osztrák fővárosban maradt. Hir szerint még újabb kihallgatások lesznek. Kossuth és Justh kihallgatását helyezik kilátásba.

HIREK.

— **M. t. Olvasóinkhoz.** A »Székely-Udvarhely« c. hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap megjelenő politikai lap tizenötödik évfolyamának második felére előfizetést nyitottunk. M. t. olvasóinkat arra kérjük, hogy előfizetésüket minél előbb megújítani sziveskedjenek.

Uj program hirtetését fölsölegesenek tartjuk. Politikai hitvallásunk kezdettől fogva függetlenségi és 48-as Kossuth-párti volt. Jövőre is az marad. Ezért küzdöttünk az utóbbi nemzeti ellenállás idején oly eredménynyel, hogy vármegyénk összes választókerületeiben függetlenségi és 48-as képviselőink vannak. Székely testvéreink pedig vármegyészerte átértik és átérzik immár, hogy magyar hazánk minden polgára csakis úgy boldogulhat, ha önálló, független és szabad lehet ez az ország.

Vezércikkeink nagyrészt: P. Ábrahám Dezső, Beck Lajos, Burgyán Aladár, Buza Barna, Dencz Ákos, Fenyvesi Soma, Gotthárd Sándor, Gyarmathy Dezső, Kálosi József, Lázár Pál, Mérey Lajos, Nagy Emil, Ugron Gábor, Zakariás János országgyűlési képviselők és más fővárosi s helyi írók tollából közölhetők.

Politikai értesüleinket pedig a legautentikusabb forrásból, mindig kiforrott, biztos adatok szerint hozhattuk.

Tetemes anyagi és szellemi áldozatot követel egy ily tömören összeállított, a legaprólékosabb dolgokra is figyelmet fordító ujság hetenként kétszer való megszerkesztése és kiadása. Aki ezt behatóbban vizsgálja és átérteni tudja, méltányolni mindenesetre csak az képes.

Mi azonban másfél évtizeden át a legnagyobb áldozatokat is meghoztuk abbéli reményünkben, hogy a m. t. olvasók ezt előbb-utóbb méltányolni fogják s a »Székely-Udvarhely«-t, mint e vármegye egyedüli 48-as függetlenségi politikai lapját a megérdemelt támogatásban részesítik.

Ezzel a reménységgel, székely hazafias bizalommal ajánljuk lapunkat

a m. t. olvasóközönség jóindulatu pártolásába s kérjük az előfizetések megújítását, melynek könnyítésére díjmentes postatakarékpénztári befizetési lapokat mellékelünk.

Teljes tisztelettel:

a »SZÉKELY-UDVARHELY« szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Áthelyezés.** A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Gervai Nándor székelyudvarhelyi kir. pénzügyi irodavezetőt — saját kérésére — a brassói pénzügyigazgatóságához helyezte át.

— **Vári Albert vallásánár.** A kolozsvári unitárius főgimnázium vallásánári állására — mint az Unitárius Közlöny írja — József Lajos sepsiszentgyörgyi és Vári Albert székelyudvarhelyi lelkészek folyamodtak. A főgimnázium igazgatósága, tekintettel irodalmi munkásságára — Vári Albert lelkészt ajánlja az állásra.

— **Elhalasztott ülés.** Az első székely háziipari országos szövetkezet igazgató választmánya, Mikes János gróf főesperes elnökleite alatt pénteken kellett volna összeülni, hogy az alapszabályokat revideálja és a végleges megalakulást kimondó közgyűlés határidejét kitűzze. Azonban az ideiglenes választmány tagjai legnagyobb részben középiskolai tanárokból lévén összeállítva, a beállott nyári szünet alkalmából — eltávoztak. E miatt szeptember közepe táján fog az ügy tárgyalás alá kerülni. Addig az ügyvezető a taggyűlést tovább folytatja.

— **Visszatért munkatársunk.** Tíz éven át voltam becses lapjának önzetlen munkatársa — írja nekünk Kovácsy Béla igazgató, gazdasági szakíró Budapestről. Két évvel ezelőtt megváltozott viszonyaim miatt kénytelen voltam ezirányú működésemet abbahagyni, most azonban ismét abba a helyzetbe jutottam, hogy becses lapját mezőgazdasági közleményekkel elláthatom s ezentul havonta 5—6 aktuális gazdasági közleményt fogok a t. Szerkesztőségnek küldhetni. Azt hisszük velünk együtt lapunk t. olvasói is örömmel fogadják illusztris munkatársunk tanulságos közleményeit s épen ezért szívesen köszöntjük Kovácsyt, a „Székely-Udvarhely“ régi ismert és kedvelt szakíróját körünkben.

— **50 éves találkozó.** Folyó évi július 2-ikára gyűltek össze az 1859-ben végzetek Kolozsvárra. Ezek között szerepelnek vármegyénkbeli: *Egyed* Ferenc nyug. unitárius lelkész Homoródszentpálról és *Sándor* Mózes kir. tanácsos, nyug. tanfelügyelő Székelyudvarhelyről.

— **Sándor János,** a székelykereszturi unitárius gimnáziumnak 34 éven át tanára és ebből 30 évig igazgatója, az Unitárius Egyházi Képviselő és Fő Tanácsok tagja, a kereszturi unitárius egyházkör felügyelő gondnoka, a Kereszturkői Dávid Ferenc Egylet elnöke, Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának tagja s több humánus intézetnek elnöke, illetve tagja, élete 68-ik évében folyó évi június 30-án reggel 4 órakor a kolozsvári Karolina orsz. kórházban, hol gyógyulását kereste, váratlanul elhunyt. Hült tetemét tegnap d. u. 2 órakor a vasuti állomástól a köztemetőben, általános, nagy részvét mellett helyezték örök

nyugalomra Székelykereszturon. „Tanítványainak serege szerte a hazában tisztelve követte, barátai becsülése soha sem lankadott és családjá, melyért rájongó szeretettel élt, melynek körében mindig oly boldognak érezte magát, zokogva siratja őt, ki nekik mindenük vala.“ A függetlenségi és 48-as párt szintén a gyászolók között van; gyászolja benne a törhetetlen hazafit, ki azok közül a kevés számú utörő honfiak közül való volt, kik Orbán Balázs és Ugron Gábor mellett sziklaszilárdan harcoltak a függetlenségi lobogó alatt. Nyugodjék csendesen.

— **Rendőreink száraz kenyere.** Minden vonalon drágaság van. Jól tudjuk, mondani sem kell ezt immár, mert mindenki tapasztalja. De leg-súlyosabban érinti a drágaság a kisebb fizetésű családok emebereket. Ilyenek nálunk a városi rendőrök, kik a mai világban évi 6—700 korona fizetésből kell tengődjenek családotól együtt. Mert náluk — hála Istennek — az Egyke divatban nincsen. Van olyan közöttük, kinek 5—6 gyermeke is van. A rendőrök nálunk kevesen vannak és így majdnem állandóan szolgálatot kell teljesítsenek. Azonban a csekély fizetésből sokszor alig jut naponta egy-egy darab száraz kenyere. Adósságot sem csinálhatnak, mert ma már ki hitelez egy szegény embernek? Másfelől pedig azt a szolgálati utasítás 16. §-a is megtiltja nekik. Magunk részéről méltányosnak tartjuk, hogy a képviselőtestület jóakaratu figyelembe vegye kérelmüket, melyben „bármely csekély“ lakbér megszavazása végett folyamodtak.

— **Pályázat gazdasági iskolába.** A tordai „Szabó József“-féle kisebb magyar gazdasági iskolába való felvételre az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltség pályázatot hirdet. Az iskola célja az erdélyi részekben a viszonyoknak megfelelő helyes gazdálkodás ismereteit terjeszteni, kiszagadkat a saját birtokon való gazdálkodásra megtanítani, továbbá nagyobb gazdaságok számára megbízható s kellő gyakorlattal bíró előmunkásokat, béres gazdákat, tehemes számadókat stb. kiképezni. A tanfolyam tartama 2 év. Az 1909—1910. tanévre 12 ingyenes növendék fog felvételt. Teljes felvilágosítást szívesen ad a székelyföldi miniszteri kirendeltség.

— **Mozgó fényképes levelező-lapok** 15-féle különböző változatban igen érdekes és mulatságos látványokkal kapható Betegh Pál könyv-, papír-, iró-, rajz- és zeneműkereskedésében Székelyudvarhelyt. — Nagyszerű újdonság. Az összes kulturálatokban törvényesen védve.

— **Az épülő Székelyudvarhely.** Városunk folyton épül és szépül. Lassanként, de azért mégis haladunk előre. A város tanácsa közelebről a következő építkezési engedélyeket adta ki: Dr Horváth Károlyné Kossuth utca 20 sz. alatti telkén levő emeletes kőépületén átalakítási munkálatokra; Solymossy Endre a Solymossy-sósfürdő melletti telepen téglanyagból, cserép fedélzettel felügyelői lakás 2 szoba, konyha és pincére; Heitz Vilmos Kossuth-utca 73 kerítés újraépítésre; Pék József Br. Orbán B. utcában 2 szobás, előszoba, ebédlő, konyha, kamra és bolthelyi-

ségből álló földszintes lakóházra, 4 szakaszú pincével; Réther János Batthyányi-tér 11-a) ház felső részén téglából pékkemencére; Pirocska Sándor Küküllő utca 17. házfelemelésre; Bendek Mózes Csere-u. 7. szarvazatfelemelés és kerítésépítésre; Szabados János Temető-u. 6. sertésol stb. áthelyezésre; Kocsis Albert Szentimre-u. 44. sz. házfelemelésre; Jakab Lajos Szent János-u. 37. épület áthelyezés, gazdasági épületek építésére; Szabó Ferenc eszmadia Tabor-u. lakóház és gazdasági épületek építésére; Bokor István Solymossy-u. 34. kapunyitás és kerítés építésére; Szász János a Solymossy-utcában lakóház és gazdasági épületekre; Cezár József Br. Orbán Balázs-u. lakóház és gazdasági épületekre; Hadnagy János Solymossy-u. 7. lakóház és gazdasági épületekre nyert igazolványt.

— **A vonatok éjjeli jelzése.** A m. kir. Államvasutaknál az utóbbi időben egymást érik a praktikus újítások, amelyek úgy a vasuti személyzetnek, mint különösen az utazó közönségnek szolgálnak előnyére. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter most a vonatok éjjeli jelzésére bocsátott ki fontos újítást tartalmazó rendeletet. Az éjnek idején haladó vonatokat ugyanis eddig a mozdonyon elhelyezett két vörös lámpás jelölte. A miniszter rendelkezése szerint a vonatokat július hó 1-től a mozdonyhomlokán elhelyezett két fehér lámpással fogják megjelölni. A fehérvilágítású lámpás távhatása több, háromszor nagyobb a vörösfényűnél, aminek következtében a mozdony előtti pályát nagyobb terjedelemben és hatásosabban világítja meg és így egyrészt emeli a forgalom biztonságát, másrészt egyszerűsíti a jelzési eszközök kezelését. A rendelet július első napjától kezdve lépett életbe, egyelőre próbaképpen.

— **Községi költségvetések.** A községi költségvetéshez szükséges nyomtatványok megfelelő mintákban Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkiadó intézetében kaphatók Székelyudvarhelyt.

— **Új cég.** Benedek Lajos Székelyudvarhelyt Csere-utca 9. sz. alatt kefekötő ipart szándékozik folytatni. Erre iparigazolványt nyert.

— **Menetrendmódosítás** a kisterenyé-kisújszállási vonalon. Folyó évi július hó 15-től kezdve a kisterenyé-kisújszállási vonalon a jelenleg Hevestől—Kál. Kápolnáig közlekedő és Hevesről este 7 óra 20 perckor induló vegyesvonal forgalmán kívül helyeztetik, ellenben Pusztataskony—Abádszalóktól Kál. Kápolnáig egy új vegyesvonal helyeztetik forgalomba. E vonal Pusztataskony—Abádszalókról reggel 4 óra 48 perckor fog indulni és Kál. Kápolnára reggel 6 óra 35 perckor érkezni, hol csatlakozást talál a Kál. Kápolnáról reggel 6 óra 51 perckor Miskolcra fel induló személyszállító tehervonathoz. Az ellenirányban pedig a jelenleg Kál. Kápolnáról—Hevesig közlekedő és Kál. Kápolnáról délután 5 óra 29 perckor induló vegyesvonal forgalma Pusztataskony—Abádszalókgig kiterjesztetik és oda 7 óra 14 perckor érkezik. A részletes menetrendre nézve a kifüggesztett hirdetmények nyújtanak bővebb felvilágosítást. Budapest, 1909. július hó 25-én. Az igazgatóság.

— **Pizskos mérlegek.** Némely üzletben az élelmi szereket nem valami gusztaust gerjesztő mérlegekkel „porciózzák“ a vevőknek. Ez ügyben a belügyminiszter 6017—908. sz. határozatával úgy döntött, hogy aki üzletében pizskos mérleget használ, az 1879. évi XL. t.-c. 107. §-ába ütköző kihágást követ el és cselekménye az 1876. évi XIV. t.-c. 7 §-a szerint minősül. Jó lesz ezt figyelembe venni azoknak, akiket illet.

— **Ne higgyen senkinek,** a ki kicsinyli az újsághirdetés hasznát, hanem győződjék meg róla, hogy a „Székely-Udvarhely“ hirdetése mindig a legjobb eredményt biztosítja. Az egész Székelyföldön sok ezren olvassák.

Méhészet.

— *Julius havi teendők kezdő méhészek számára.* —

A főrajzás ideje már lejárt, amely nagyon kedvező. A kinek jó anyával bíró méhesaládai voltak, annak rajjai bőven vannak. Junius hava oly kedvező volt a méhészetre, a mi nem gyakran fordul elő; raj bőven lett és méz is. Még a rajzott méhesaládoktól is lehet pergetni mézet. Nekem már van olyan rajom, amely a kaptárnak mind a 30 keretét elfoglalta. Aki méheket kellően gondozta, az megkapja ez évben fáradtsága jutalmát, annál is inkább, mert a méhek nem kívánnak mindennapi teendőt, sőt ha mindennap zaklatjuk, a helyett hogy jót tennénk, inkább ártunk, csak akkor tegyünk, illetve dolgozzunk vele, mikor a szükség kívánja.

Ha a méhek rajzása még nem szünetelt meg teljesen, még jelentkezőnek másod- és harmadrajok. A ki méhtörzsei számát szaporítani akarja, az e hó 15-ig elfogadhatja a rajokat, azonban nem teljesen üres kaptárba, vagy kasba, hanem tartalék léppel, ennek hiányában müléppel felszerelt kaptárba helyezze s különösen ha esős idő van, egy keret lépes mézzel fel kell őket segíteni s majd később, ha nem fejlődnek jól, erősebb családoktól elvett, teljesen befedett fiasításos léppel is fel kell segíteni. A megrajzott méhesaládok megvizsgálandók a rajzás napjától számítva 30 nap múlva, hogy az új anya megtermékenyült-e? A kaptárakból a kereteket kiszedjük, ha szép tömör, egyenletesen befedett fiasítást találunk, tovább békében hagyjuk. Szépen a kiszedett kereteket előbbi sorrendjébe vissza rakjuk és a kaptár ajtaján levő jegyzék táblára reá jegyezzük (T. 1909. VII.) ami azt jelenti, hogy termékenyült 1909. július 4-én. Ha szórányosan pupos fiasítás van és egy sejtbe 2—3 és 4 petét is találunk, az ilyen méhtörzs ályanyás. Az ályanyás méhtörzs összes kereteit kiszedjük és 50 méternél távolabb helyen a lépekről a méheket lesöpörjük s így az ályanya elvész, mivel nem talál lakására. Ha pedig semminemű fiasítást nem találunk, az ilyen méhtörzsnek keretébe vagy érett anyaböcsőt illesztünk be, vagy ha ez nem volna, egy keret vagy más lépből kivágott darabka, 3 napnál frissebb fiasítást teszünk be, a melyből a méhek maguknak anyát nevelnek. A szalmakaszokból a lépeket nem szedhetjük ki, azt felfordítjuk és a méheket a lépekről füsttel fennebb

MAGYAR EMBER CSAK MAGYAR ÁSVÁNYVIZET IGYÉK!

MAGYAR ÁSVÁNYVIZ

forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V.
Báthory-utca 5. szám

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorhaj ellen
Borszéki Főkut az ásványvizek királya kőszvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuviz

Beross, vesebaj ellen
Borhegyi hűgyszó ellen
Bobolti, üdítő viz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrakosi Mária, légesőhurut ellen
Harzitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kásonfő-ut-Salutaris jód és lithium tartalma
Répati, égvényes ásványviz
Szekely-Szelters, idült gyomorhajok ellen
Sztójkai, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a

természetes ásványviz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

hajtjuk, a lépeket kézzel sorra szét-nyomjuk egymástól és ha anyja van, okvetlen meglátjuk a fiasítást. Ha fiasítást nem találunk, egy másik kasból vagy kaptárból egy darabka friss fiasítást lép kivágunk és az anyátlan kas lép eléjé az előbbi fias lépnek megfelelő helyet vágunk és 5 cm. hosszúságú, vékonyan laposra faragott faszeggel 3 vagy négy helyen a léphez odaszegezzük és a többit a méhekre bizzuk. Később azonban bármiként anyásítottunk és újra megvizsgáljuk, hogy munkánk érvényesült-e?

Székelyzsombor, 1909. július 2.

Ambaris András,
méhész.Kiadja: Betegh Pál villam-motoros
könyv- és újsághiadó intézete.Székelyföldi pergetett
Virágmézet

5 kilogrammos postacsomagokban 7 koronáért szállít:

Ambaris András
méhész

Székelyzsombor (Udvarhelyvármegye).

Kiadó szobák. Két elegánsan butorozott szoba, esetleg külön-külön is kiadó Székelyudvarhelyt, Bem-utca 10. szám alatt.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Magyar Könyvveteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvveteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Mészáros-utca 27. Mutatványszámát szívesen küld a kiadóhiv.

Eladó gyümölcsös-kert. Egy 875 négyszögöl területű gyümölcsös-kert eladó. Értekezni lehet Székelyudvarhelyt, Király-utca 6. szám alatt.

Amortizációs

tisztviselői kölcsön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége”.

KOLOZSVÁR

Ferenc József-ut 7. szám a.

Válaszbélyeg csatolandó.

MIERT

nem előfizetője Ön is

AZ ÜZLET

című szaklapnak? Mert nem ismeri, mert nem tudja, hogy ez a legjobb magyar kereskedelmi szaklap. Két korona csak egy negyedévre e lapnak előfizetési díja.

Aki e csekély összeget „AZ ÜZLET”-re rászánja, az jó üzletet csinált. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal Budapest, V., Sas-utca 12. sz.

Fogorvos
Perl József

American Dentist

Székelyudvarhelyre megérkezik.

Elvégez minden fogorvosi műtétet, u. m. foghúzást teljes érzéstelenítéssel; arany és más töméseket. Készít műfogakat és teljes fogszorokat — szájpaddás nélkül. Arany és hidmunkák. Lakása: Budapest-szálló 2. sz. alatt. Rendel naponta délelőtt 9—12 és délután 2—5 óráig.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszor, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult kőszvényeknél, csúsznál és meghűléseknél, bedörzsolésekben használva.

Figyelmeztetés Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyvel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—30, K140 és K2.— és ügyszólván minden gyógyszerertárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Mindennapi szétküldés.

Névjegyek,
Meghívók,
Eljegyzési
és Esküvői
valamint gyász-
jelentések,

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnék

Betegh Pál
villamos tüzetre berendezett könyvnyomdát és könyvkötő-intézetet Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.

Szám: 5259—1909. tkvi.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelykereszturi kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság, közhírré teszi, hogy Sárdi Mihály és neje Biró Rebi székelykereszturi lakosok végrehajtóknak Barabás Anna és Tancos András fiatalfalvi lakosok végrehajtást szenvedettek elleni 47 K tőke és jár. iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedőnek a székelyudvarhelyi kir. törvényszék kerületében s a székelykereszturi kir. járásbírósa területén Fiafalva község határában fekvő, s a fiatalfalvi 150 sz. tjkvben A + 354, 355. hrsz. a felvett ingatlanból (fél részt tevő) jutalékát 350 K. Továbbá az ottani 111 sz. tjkvbeli A + alatti

1 rdsz.	274a.	275b.	274 hrsz.	ingatlanbóli	1/12 rész jutalékát	70 K.
2	483—485					75 „
4	1332—1334					84 „
5	1407—1409					60 „
6	1597—1598					38 „
7	1974					9 „
8	2006 2007					23 „
9	2011					9 „
10	2030					34 „
11	2167					75 „
12	2273—2275					17 „
13	2438					25 „
14	2643					14 „
15	2659					7 „
16	2867					30 „
17	3591—3593					34 „
18	3892					67 „
19	3949					34 „
20	4072					84 „

ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1909. évi szeptember hó 13-ih napján d. e. 9 órakor Fiafalva község-házánál megtartandó nyilvános árverésen ellognak adadni.

Az árverésen résztvenni szándékozók, tartoznak az ingatlanok kikiáltási árának 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni

A kir. járásbírósa, mint telekkönyvi hatóság.

Székelykereszturon, 1909. június 14.

Dr Beszterczey,

kir. járásbíró.

A párisi világiállításán bronz éremmel, Marosvásárhelyen ezüstéremmel, a debreceni és győri szakkiallításán aranyéremmel, a tordai védőegyleti kiállításán arany oklevéllel, az Országos Iparegyesület által díszezettéremmel kitüntetve.

Elsőrendű kék cipők legnagyobb raktára

Orbán, Nagy és Tamás cipészüzletében

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 2. sz. (Flórián-ház).

Ajánljuk legnagyobb választékban, általánosan elismert legjobb és legelsőrendű saját gyártmányú és elsőrendű Galanterie gyári cipőinket, hőlgyek és gyermek részére. Kenyelem szempontjából a vevőközönség rendelkezésére állandó nagy raktárt tartunk minden fajta cipőből, mely az előre való rendelést feleslegessé teszi, mert raktárunkon saját készítményeinkből vásárolt cipőket cégünk országosan jóhírrevel kezeskedik. Vidéki megrendeléseket talált használt cipők beküldése után gyorsan utánvét mellett eszközölünk. Ugyiszintén elvállalunk minden e szakmában vágó legkényesebb igényeket is kielégítő megrendeléseket versenyképes árak mellett. A m. t. közönség eddigi szíves partfogásáért és bizalmáért hálás köszönetet mondva, vagyunk kiváló tisztelettel Orbán, Nagy és Tamás.

A valódi Kobrak-cipők legnagyobb raktára.

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomdát- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt. 1909.